

Stanowisko
Rady Miejskiej Trzcianki
z dnia 2023 r.

w sprawie wyrażenia sprzeciwu w przedmiocie ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, gospodarczego wykorzystania udokumentowanych złóż węgla brunatnego oraz możliwości jak i uznania ich za strategiczne

Na podstawie § 18 ust. 6 statutu Gminy Trzcianka (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2020 r., poz. 8766 ze zm.), Rada Miejska Trzcianki postanawia, co następuje:

§ 1. Rada Miejska Trzcianki wyraża sprzeciw w przedmiocie ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw.

§ 2. Rada Miejska Trzcianki wyraża sprzeciw wobec planów gospodarczego wykorzystania udokumentowanych złóż węgla brunatnego.

§ 3. Rada Miejska Trzcianki wyraża sprzeciw wobec możliwości jak i uznania udokumentowanych złóż węgla brunatnego za strategiczne.

§ 4. Treść sprzeciwu wraz z mapą sytuacyjną stanowią załączniki nr 1 i 2 do niniejszego stanowiska.

§ 5. Stanowisko Rady Miejskiej Trzcianki jest zgodne ze stanowiskiem Burmistrza Trzcianki.

§ 6. Zobowiązuje się Przewodniczącego Rady Miejskiej Trzcianki do przekazania niniejszego stanowiska:

- 1) Prezydentowi RP;
- 2) Prezesowi Rady Ministrów;
- 3) Marszałkowi Sejmu RP;
- 4) Marszałkowi Senatu RP;
- 5) Ministrowi Klimatu i Środowiska.

Załącznik Nr 1 do stanowiska
Rady Miejskiej Trzcianki
z dnia.....2023 r.

Sprzeciw Rady Miejskiej Trzcianki

Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw m.in. wprowadziła definicję „złoża strategicznego”, które ze względu na swoje znaczenie dla gospodarki lub bezpieczeństwa kraju podlegać będzie szczególnej ochronie prawnej. Przedmiotowy akt prawny reguluje również postępowanie mające na celu wydanie decyzji o uznaniu danego złoża za strategiczne. Zgodnie z zapisami ustawy odbywać się będzie to na podstawie decyzji ministra klimatu i środowiska. W decyzji uznającej złoża kopaliny za złoża strategiczne minister właściwy do spraw środowiska może wskazać warunki, jakie gmina powinna uwzględnić w szczególności konieczność wprowadzenia zakazu trwałej zabudowy lub zakazu innego zagospodarowania wyznaczonego obszaru złoża strategicznego w sposób, który wyłaczyłby możliwość zagospodarowania tego złoża. Najistotniejszym efektem wydanej decyzji będzie konieczność uwzględnienia decyzji ministra w dokumentach planistycznych czyli m.in. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planie ogólnym gminy.

Biorąc pod uwagę powyższe Rada Miejska Trzcianki wyraża swój sprzeciw argumentując go w następujący sposób:

1. Decyzja uznająca złoża kopaliny za złoża strategiczne będzie nakładać obowiązki na gminę w zakresie uwzględnienia jej w dokumentach planistycznych gminy z jednoczesnym pozbawieniem jej wpływu na byt takiej decyzji (po za niewiążącą opinią Burmistrza). Procedura uznania złoża za strategiczne sprowadza udział gminy jedynie do wydania opinii przez Burmistrza, bez jakiegokolwiek udziału Rady Miejskiej Trzcianki. Sama procedura nie wymaga również żadnych konsultacji publicznych. Taka konstrukcja przepisów prawnych stanowi nadmierną ingerencję w samodzielność jednostek samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 165 Konstytucji RP. Ponadto społeczność lokalna nie może w jakikolwiek sposób wypowiedzieć się co do zasadności projektowanego rozstrzygnięcia ministra w zakresie uznania złoża za strategiczne.

2. Przedmiotowa nowelizacja prawa geologicznego i górniczego stanowi, że stroną postępowania w przedmiocie uznania złoża kopaliny za złożo strategiczne jest wyłącznie podmiot, na rzecz którego zatwierdzono dokumentację geologiczną albo dodatek do dokumentacji geologicznej. Stanowi to odstępstwo od przyjętej w art. 28 Kodeksu postępowania administracyjnego systemowej zasady, w świetle której stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Przymiot strony ma w postępowaniu administracyjnym bardzo istotne znaczenie, ponieważ zgodnie z art. 127 KPA, tylko stronie przysługuje odwołanie od decyzji wydanej w pierwszej instancji. Biorąc pod uwagę okoliczność, że decyzja o uznaniu kopaliny za złożo strategiczne ogranicza zakres korzystania z prawa własności nieruchomości (m.in. możliwość wprowadzenia zakazu trwałej zabudowy), pozbawienie statusu strony właściciela takiej nieruchomości, budzi zastrzeżenia wątpliwości w zakresie zgodności takiej regulacji z art. 21 ust. 1 Konstytucji, wprowadzającym ochronę prawa własności.

3. Zapisy ustawy, które zobowiązują gminę do uwzględnienia złoża strategicznego m.in. w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, poprzez wprowadzenie w nim np. zakazu trwałej zabudowy lub innego zagospodarowania obszarów tych złóż w sposób, który wyłączyłby możliwość zagospodarowania złoża strategicznego w przyszłości, mogą być źródłem utraty wartości nieruchomości objętej zakazem trwałej zabudowy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W praktyce może oznaczać to wywłaszczenie gdyż ingerencja państwa spowoduje, że właściciel traci swoje podstawowe uprawnienie – możliwość wznoszenia budynków na nieruchomości stanowiącej jego własność (bez możliwości odwołania się od decyzji stanowiącej podstawę takiego zakazu). Pozbawienie właściciela nieruchomości objętej zakazem trwałej zabudowy prawa do odszkodowania, powoduje poważne wątpliwości co do zgodności takiego rozwiązania z art. 21 ust. 2 Konstytucji RP. Przepis ten stanowi bowiem, że wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

4. Konstrukcja prawna wskazana w nowelizacji ustawy spotkała się z powszechną krytyką ze strony organizacji reprezentujących interesy samorządu terytorialnego jak i fundacji. Podobnie Senat RP w uchwale z dnia 14 lipca 2023 r. zgodził się z argumentami krytyków ówczesnego projektu ustawy, iż w sposób niedopuszczalny narusza ona konstytucyjne wolności zarówno właścicieli nieruchomości, jak i samego samorządu. Argumenty wskazywane przez Radę są tożsame z tymi wskazanymi w uchwale Senatu RP.

5. Z punktu widzenia tut. samorządu Rada Miejska Trzcianki po zapoznaniu się z ustawą o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, wyraża sprzeciw co do jej zapisów, gdyż wpływają one bezpośrednio na rozwój gminy Trzcianka. Na terenie gminy Trzcianka występuje bowiem udokumentowane złoża węgla brunatnego „Trzcianka” WB 450. Obszar ten stanowi ok 22,5% powierzchni gminy. Ponadto ok 26,7% powierzchni już obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajduje się w obszarze udokumentowanego złoża węgla brunatnego. Gmina przystąpiła, aż do dnia dzisiejszego do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których ok. 63,5% terenu stanowi obszar przedmiotowego złoża. Dla zobrazowania zasięgu złoża w skali obszaru gminy do niniejszego sprzeciwu załączony został załącznik graficzny. Obszaru na tle obowiązujących i będących w opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obecna polityka przestrzenna gminy tj. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i opracowania do których przystąpiono prowadzona jest w oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ponadto Rada Miejska Trzcianki we wrześniu br. podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu ogólnego gminy Trzcianka, który będzie stanowił w przyszłości podstawę do sporządzania nowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy, czyli będzie decydował o przyszłych możliwościach rozwojowych gminy. Prowadzona przez gminę polityka przestrzenna uwzględnia założenia zrównoważonego rozwoju oraz wspiera i stymuluje prawidłowy rozwój gminy zarówno ten społeczny jak i gospodarczy. Gmina realizuje również inwestycje infrastrukturalne na terenach objętych obszarem przedmiotowego złoża. Wprowadzenie zatem przez Państwo instrumentów prawnych, o których mówi nowelizacja prawa geologicznego powoduje, że wszelkie działania władz gminy te zrealizowane jak i podjęte inicjatywy m.in. w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, społecznej, gospodarczej staną się nieznaczące i niepotrzebne przy widmie uznania złóż węgla brunatnego za strategiczne.

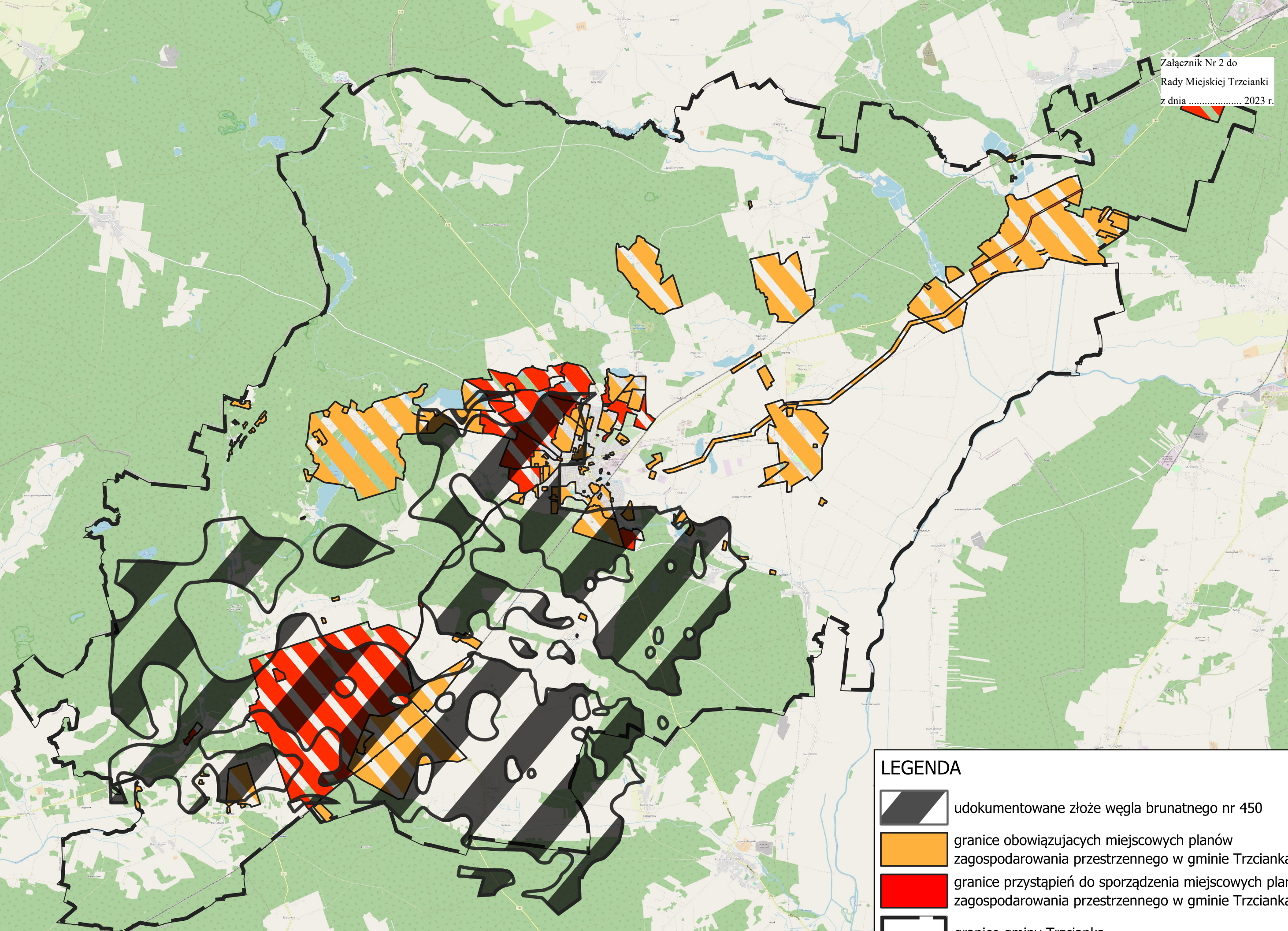
6. Bardzo ważnym z punktu widzenia Gminy jest zrównoważony rozwój terenów budownictwa mieszkaniowego oraz terenów działalności gospodarczej. Część strategicznych terenów położonych jest na terenie udokumentowanego złoża węgla brunatnego. Zagrożenia wynikające z przedmiotowej nowelizacji prawa geologicznego istotnie mogą wpłynąć na zahamowanie rozwoju gminy Trzcianka. Dotychczasowa polityka w zakresie negatywnego uzgadniania projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu czy też negatywnego opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego m.in. przez ministra klimatu i środowiska budzi obawy tut. inwestorów jak i gminy. Obawy budzą również pierwsze orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie zapadłe w tej materii. W sytuacji kiedy organy administracji publicznej ranki rządowej uzbrojone zostają w dodatkowe specjalne narzędzia prawne ochrony złoża te obawy mogą zniweczyć chęć inwestowania na terenie gminy. W dłuższej perspektywie skutkować to będzie m.in. ograniczeniem wpływu z podatków lokalnych, odpływem mieszkańców, spadkiem ilości miejsc pracy. Rada Miejska Trzcianki stanowczo sprzeciwia się tego typu działaniom Państwa, które w imieniu realizacji celów publicznych niweczą dotychczasowe osiągnięcia tut. samorządu.

7. Złóża węgla brunatnego położone na terenie gminy Trzcianka nie powinny, w żaden sposób kwalifikować się do wydobywania m.in. z uwagi na walory przyrodnicze gminy jak i ukształtowaną zabudowę. Ponadto wydobywanie węgla brunatnego niesie wiele zagrożeń m.in. (źródło Instytut na rzecz ekorozwoju):

- 1) negatywne skutki eksploatacji całego kompleksu górniczego dla zdrowia ludności poprzez skażenie środowiska;
- 2) zmiany w strukturze użytkowania ziemi i strukturze społecznej obszaru oraz przemiany w strukturze przestrzennej i ekonomicznej obszaru: likwidacja jednostek osadniczych, zmiany sieci transportowej, zmiany funkcji obszarów produkcji rolnej, obszarów cennych turystycznie, obszarów chronionych; naruszenie struktury społecznej, kulturowej, historycznej i przyrodniczej obszaru poddanego oddziaływaniu kompleksu górniczego;
- 3) utrata naturalnej szaty roślinnej, siedlisk zwierząt, zubożenie różnorodności biologicznej, zagrożenia przyrody istniejących i potencjalnych obszarów chronionych (utworzonych według prawa polskiego) oraz obszarów Natura 2000, likwidacja bądź utrudnienie funkcjonowania korytarzy ekologicznych, zagrożenia przyrodniczych walorów rekreacyjnych i turystycznej;
- 4) likwidacja – w całości lub częściowo – małych osiedli leżących na obszarach eksploatacji górniczej lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;

- 5) zmiana infrastruktury transportowej, np. likwidacja niektórych dróg czy linii przesyłowych i tworzenie nowych, czego konsekwencje mogą mieć charakter ponadlokalny;
- 6) niszczenie więzi społecznych i społeczności lokalnych w wyniku przesiedleń części lub wszystkich mieszkańców;
- 7) przekształcenia lokalnej gospodarki, a zwłaszcza degradacja obszarów produkcji rolnej – w tym zupełna likwidacja gruntów ornych i pastwisk na obszarach eksploatacji górniczej i zwałowisk zewnętrznych;
- 8) szkody górnicze, w tym gwałtowne tąpnięcia i lokalne trzęsienia ziemi, osuwiska, zmiany tradycyjnie ukształtowanego krajobrazu przyrodniczo-kulturowego, utrata lokalnych wartości kulturowych (m.in. w wyniku likwidacji więzów społecznych wysiedlonych społeczności);
- 9) zniszczenie zabytków oraz potencjalnych stanowisk archeologicznych, utrata walorów turystycznych, także w dalszym otoczeniu przyszłego kompleksu górniczo-energetycznego, co może uniemożliwić rozwijanie gospodarki opartej na turystyce.

Podsumowując Rada Miejska Trzcianki sprzeciwia się wprowadzonym zmianom w Ustawie Prawo Geologiczne i Górnicze, ponadto nie wyraża zgody na wykorzystanie gospodarcze udokumentowanych złóż węgla brunatnego położonych na jej terenie i uznaniu ich za strategiczne w sposób określony w ustawie z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw.- Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw, z uwagi na fakt, że są niekorzystne dla rozwoju gminy Trzcianka oraz jej mieszkańców.

LEGENDA

- udokumentowane złożo węgla brunatnego nr 450
- granice obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Trzcianka
- granice przystąpień do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Trzcianka
- granice gminy Trzcianka